

LIBELLI SINGULARES

DE EXCIDIO ' THURINGIÆ

EX PERSONA RADEGUNDIS.

LIBER PRIMUS.

[Fortunatus excidium Thuringiæ describit sub persona ac nomine Radegundis. Ejusdem in Hamalefredum patruelem absentem desiderium ac vota exprimit. Fratrem, injuste occisum, eadem Radegundes lugens inducitur, ac suprema funeris officia a se eidem minime impensa, miserabiliter conquerens. Postremo hæc alloquitur librum, ac orat ut exsulibus propinquis salutem dicat, et ab iisdem litteras ad se referat.]

- Conditio belli tristis, sors invida rerum,
 Quam subito lapsu regna superba cadunt!
 Aula palatino quæ floruit antea cultu,
 Hanc modo pro cameris mœsta favilla tegit.
- 5 Quæ steterant longo felicia culmina tractu,
 Victa sub ingenti clade, cremata jacent.
 Ardua quæ rutilo nituere ornata metallo,
 Pallidus oppressit fulgida tecta cinis:
 Missa sub hostili Domino captiva potestas,
- 10 Decidit in humili gloria celsa loco
 Stans ætate pari, famulorum turba nitentum
 Funereo sordet pulvere, functa die.
 Clara ministrorum stipata corona potentum,
 Nulla sepulcra tenens, mortis honore caret,
- 15 Flammivomum vincens, rutilans in curribus au-
 Strata solo recubat laticolor amati. [rum, B
 Heu male texerunt inhumata cadavera campum,
 Totaque sic uno gens jacet in tumulo!
 Non jam sola suas lamentet Troja ruinas,
- 20 Pertulit et cædes terra Toringa pares.
 Hinc rapitur laceris matrona revincta capillis,
 Nec laribus potuit dicere triste vale.
 Oscula non licuit captivo infligere posti,
 Nec sibi visuris ora referre locis.
- 25 Nuda maritalem calcavit planta cruorem,
 Blandaque transibat, fratre jacente, soror.
 Raptus ab amplexu matris puer ore pependit,
 Funereas planctu nec dedit ullus aquas.
 Sorte gravi minus est, nati sic perdere vitam,
- 30 Perdedit et lacrymas mater anhela piæ.
 Non æquare queo vel barbara femina fletu,
 Cunctaque guttarum mœsta natare lacu.
 Quisque suos habuit fletus, ego sola, sed omnīs
 Est mihi privatæ publicus ille dolor.
- A 35 Consuluit fortuna viris quas percudit hostis,
 Ut fierem cunctis una superstes ago.
 Nec solum extinctos cogor lugere propinquos,
 Hos quoque, quos retinet vita beata, floo,
 Sæpe sub humecto collidens lamina vultu,
- 40 Murmura clausa latent, nec mea cura tacet.
 Specto libens aliquam si nuntiet aurâ salutem,
 Nullaque de cunctis umbra parentis adest;
 Cujus in aspectu tenero solabar amore,
 Solvit ab amplexu sors inimica meo.
- 45 An quod in absentem te nec mea cura remordet,
 Affectum du'cem cladis amara tulit?
 Vel memor esto, tuis primævis quævis ab annis,
 Hamalefrede, tibi tunc Radegundes eram.
 Quantum me quondam dulcis dilexeris infans,
- 50 Et de fratre patris, mate benigne, parens.
 Quod pater extinctus poterat, quod mater haberi,
 Quod soror, aut frater, tu mihi solus eras,
 Prensa piis manibus, heu! blanda per oscula
 [pendens,
 Mulcebar placido flamine, parvo, tuo.
- 55 Vixerat in spatium, quo te minus hora referret,
 Sæcula nunc fugiunt, nec tua verba sero.
 Volv. bam rabidas illiso in pectore curas,
 Ceu revocarer eis, quando, vel unde, parens?
 Si pater aut genitrix, aut regia cura tenebat,
- 60 Cum festinabas, jam mihi tardus eras.
 Sors erat iudicium, quia te cito, ebare, carerem,
 Importunus amor nescit habere diem.
 Anxia vexabar, si non domus una tegebat.
 Egremente foras te, pavitasse vocas.
- 65 Vos quoque nunc Oriens, et nos Occasus ob-
 [umbra],
 Me maris Oceani, te tenet unda Rubri.

De excidio Thuringiæ. In Trevir. ms. hic erat titulus: *Item aliud incipit opus ejusdem Fortunati de excidio Thuringiæ*; ex Brow. Hic liber, sicut et duo consequentes, desunt in Ven. edit., et mss. Codicibus Vatic. Porro Thuringiæ excidium et causam ob quam reges Franc. Theudoricus et Chlotarius Thoringis bellum intulere, narrat Greg. Turon., lib. III

Hist. Franc., c. 7.

15. *Curribus.* Ms., *crinibus.*

16. *Amati.* Ms., *Ametya.*

55. *Vixerat in spatium* idem videtur significare ac horam quæ Hamalefredum non retulisset, visam Radegundi in longum spatium produci.

- Inter amatores totusque interjacet orbis,
 Hos dirimit mundus quos loca nulla prius.
 Quantum terra tenet, tantum divisit amantem,
 70 Si plus arva forent, longius isset iter.
 Este tamen, quo vota tenent meliora parentum
 Prosperius, quam te terra Thuringa dedit.
 Illic potius crucior validis onerata querelis,
 Cur mihi nulla tui mittere signa velis.
 75 Quem volo, nec video, pinxi set epistola vultum,
 Aut loca quem retrahunt, ferret imago virum:
 Qua virtute atavos repares, qua laude propin-
 [quos,
 Ceu patre de pulchro ludit in ore rubor.
 Crede, parens, si verba dares, non totus abesses,
 80 Pagina missa loquens, pars mihi fratris erat:
 Concti munus habent, ego nec solatia fletus,
 O facinus! quæ dum plus amo, sumo minus.
 Si famulos alii, pietatis lege, requirunt;
 Cur ergo prætereare, sanguine juncta, parens?
 85 Ut redimat Dominus verna, sæpe ipse per
 [Alpes
 Frigora concretas cum nive rumpit aquas:
 Intra in exesis umbratæa rupibus antra,
 Ferventem affectum nulla priora vetant.
 Et duca cum nullo, pede nudo, currit amator,
 90 Atque suas prædas, hoste vetante, rapit.
 Adversas acies et per sua vulnera transit,
 Quod cupit, ut capiat, nec sibi parcat amor.
 Ast ego pro vobis momenta per omnia pendens,
 Vix curæ spatio, mento, quiete fruor.
 95 Quæ loca te teneant, si sibilat aura, requiro,
 Nubila, se volites, pendula posco locum.
 Bellica Persidia, seu te Byzantion optat,
 Ductor Alexandræ seu regis æthis opes?
 An Hierosolymæ resides vicinus ab arce,
 100 Qua est genitus Christus, virgine matre, Deus.
 Quoquo hæc nullatenus patefecit littera chartis,
 Ut magis hinc gravior sumeret ærma dolor.
 Quod si signa mihi nec terra, nec æquora mit-
 [tunt,
 Prospera vel veniens nuncia ferret avis!
 105 Sacra monasterii si me non claustra tenerent,
 Improvisa aderam, qua regione sedes.
 Prompta per undifragas transissem puppe pro-
 [cellas:
 Flatibus hibernis, læta moverer aquis.
 Fortior eluctans pressissem pendula fluctus,
 110 Et quod nota timet, non pavisset amans.
 Imbribus infestis si solveret unda carinam,
 Te peterem, tabula remige vecla mari.
 Sorte sub infæusta si prædere ligna vetarer,
 Ad te venissem, lassæ, natante manu.
 115 Cum te respicerem, peregrina pericla negassem,
 Naufragii dulcis mox relevasses onus:
- A Aut mihi si querulam raperet sors ultima vitam,
 Vel tumultum manibus ferret arena tuis.
 Ante pios oculos issem sine luce cadaver,
 120 Ut vel ad exsequias commoverere meas.
 Qui spernis vitæ fletus, lacrymatus humares;
 Atque dares plangit, qui modo verba negas.
 Quid fugio memorare, parens, quid differo
 [luctus?
 De nece (a) germani cur dolor alta taces?
 125 Qualiter insidiis insons cecidisset iniquis,
 Oppositaque fide raptus ab orbe fuit.
 Et mihi quare novo fletus referendo sepultos,
 Atque iterum patiar dum lacrymando lo-
 [quor?
 Ille tuos cupiens properat dum cernere vultus,
 B 150 Nec suus impletur, dum meus obstat amor
 Dum dare dura mihi refugit, sibi vulnera fixit:
 Lædere qui timuit, causa doloris adest.
 Percutitur juvenis tenera lanæginie barbæ,
 Absens nec vidi funera dira soror
 135 Non solum amisi, sed nec pia lumina clausi,
 Nec superincumbens ultima verba dedi
 Frigida non calido tepesci viscera fletu,
 Oscula nec caro de moriente tuli.
 Amplexu in misero neque collo flebilis hæsi,
 140 Aut fovi infausto corpus anhela sinu.
 Vita negabatur, quia jam de fratre sorori
 Debuit egrediens halitus ore rapti.
 Quid feci, ut non comes irem lecta pheretro,
 Non licet extinctam vel meus ornet amor?
 C 145 Impia, crede, tuæ rea sum, germane, salutem
 Mors cui sola fui, nulla sepulcra dedi.
 Quæ semel excessi patriam, bis capta remansi,
 Atque iterum hostes, fratre jacente, tuli.
 Tunc pater, ac genitrix, et avunculus, atque
 [parentes,
 Quos flerem in tumulo, reddidit iste dolor.
 150 Non vacat ultra dies lacrymis, post funera fratris,
 Qui secum ad manes gaudia nostra tulit.
 Sic miseræ dulces consummavere parentes,
 Regius, hac serie, sanguis, origo fuit.
 155 Quæ mala pertulerim, neque præsens ore re-
 [ferrent,
 Nec sic læsa tuo consulor alloquio.
 Quæso, serenè parens, vel nunc tua pagina
 [currat,
 Mitiget ut validam lingua benigna tuem.
 Deque tui similis mihi cura sororibus hæc est,
 160 Quas consanguineo cordis amore colo.
 Nec licet amplecti quæ diligemembra parentum,
 Osculor aut evide lumen utrumque, soror.
 Si velut opto, manent, superis rogo redde sa-
 [lutes,
 Proque meis votis oscula chara feras.

71. Parentum. Fortunatus parentis nomen ponit pro consanguineo et propinquo, sicut et supra, et in seq.

125. De fratre Radegundis, occiso a Clotario, aliquid diximus in Vita Fortun., n. 59.

134. Percutitur. Ms. percussit.

145. Radegundis eadem fratris ascribit culpam suam, quod eundem et Gallia excedere cupientem, charitate sua et amore retinisset.

165. Superis pro superstitibus posuit.

- 165 Ut me commendes Francorum regibus oro, A
 Qui me materna sic pietate colunt.
 Tempore longævo vitalibus utere flabris,
 Et mea de vestro vernet honore salus.
- 170 Dulcibus et redeat littera picta notis.
 Ut quem tarda spes cruciat per tempora longa,
 Hanc celeri cursu vota secuta levent.

165. Optare Radegundis videtur ut Hamalefredus Francorum regibus se ipsam commendat, quamvis cæteroquin horum erga se esset perspecta pictas ac bonitas. Dicendum itaque inter reges Francos et Hamalefredum ullam necessitudinem aut litterarum

commercium intercessisse. Hamalefredus militabat, idque in Oriente, ut infra dicemus; unde Radegundis lib. III, sic ad illum, jam mortuum, loquitur:

Militiæque tuæ hanc mihi mittis opem?

LIBER SECUNDUS.

AD JUSTINUM * JUNIOREM IMPERATOREM ET SOPHIAM, AUGG.

[Hoc poema suum Fortunatus a gloria augustissimæ et individuæ Trinitatis auspiciatur, tum Justinii imp. laudes complectitur, atque ejus imprimis orthodoxam sententiam, ac pro tuenda religione pias curas et diligentiam commendat. Idem post Sophiæ Augustæ laudes celebrat, a qua partem Dominicæ crucis dono missam Radegundi fuisse commemorat, et ejus propterea in totum Occidentem, beneficentiam extollit: et ad extremum vota facit, Radegundis nomine, pro imperii eorumdem diuturnitate ac felicitate.]

- Gloria summa Patris, Natique, ac Spiritus almi, B
 Unus adorandus hac Trinitate Deus.
 Majestas, persona triplex, substantia simplex,
 Æqualis, consors atque coæva sibi.
- 5 Virtus una manens eadem, tribus una potestas,
 Quæ Pater, hæc Genitus, Spiritus ipsa potest;
 Personis distincta quidem, conjuncta vigore,
 Naturæ unius, par ope, luce, throno.
 Secum semper erat Trinitas, sine tempore
 [regnans,
- 10 Nullius usus egens, nec capiendo capax.
 Gloria summa tibi, rerum sator, atque redemptor,
 Qui das Justinum, justus, in orbe caput.
 Rite super reges dominantem vindicat arcem,
 Cœlesti regi qui famulando placet.
- 15 Quam merito Romæ Romanoque imperat orbi, C
 Qui sequitur, quod ait dogma cathedra Petri?
 Quod cecinit Paulus passim, tuba millibus una,
 Gentibus et stupidis fudit ab ore salem.
 Cujus quadratum linguæ rota circuit axem,
- 20 Eloquiique fide frigida corda calent.
 Gloria summa tibi, rerum sator atque redemptor,
 Qui das Justinum, justus in orbe caput.
 Ecclesiæ turbata fides, solidata refulget,
 Et redit ad prisicum lex veneranda locum.
- 25 Reddite vota Deo, quoniam nova purpura, quid-
 [quid
 Concilium statuit Chalcedonense, tenet.
 Hoc meritis, Auguste, tuis et Gallia cantat,
 Hoc Rhodanus, Rhenus, Ister et Albis agit.
 Axe sub occiduo audivit Gallicia factum,
 30 Vascone vicino Cantaberista refert.
 Currit ad extremas fidei pia fabula gentes,
 Et trans Oceanum terra Britannia favet.
 Quam bene cum Domino curam partiris amatur?
 Ille tuas causas, tu facis ecce suas.
- 35 Dat tibi Christus opem, tu Christo solvis ho-
 [norem:
 Ille dedit culmen, reddis et ipse fidem.
 Nil fuit in terris, quod plus daret ille regenti;
 Nec quod plus reddas, quam valet alma fides.
 Exsilio positi Patres pro nomine Christi
- 40 Tunc rediere sibi, cum diadema tibi
 Carcere laxati, residentes sede priori,
 Esse ferunt unum te generale bonum.
 Tot confessorum sanans, Auguste, dolores,
 Innumeris populis una medela venis.
- 45 Thrax, Italus, Scythia, Phryx, Daga, Dalmata,
 [Thessalus, Afer,
 Quod patriam meruit, nunc tibi vota facit.

* Ad Justinum Juniorem. Hoc carmen plerique referunt sub nomine *Hodæporicon*, uti adnotavimus in Prælat. Porro quæ occasio fuerit hujusce carminis scribendi diximus in Vita Fort., n. 55. Ab eodem Justino et Sophia vel urbi Romæ lignum sanctæ crucis dono ini-sum, adnotavimus ad c. 21 l. 1.

46. Theophanes ad an. 1 Justinii: Justinus, ait, bene sensit in omnibus de fide. Is successit Justiniano an. 506.

28. *Albis*. Albis, Alemanniæ flumen; de quo Sidonius Apollinaris in Panegyrico, recitato coram Avito Augusto, ait:

Chattumque palastri
 Alligat Albis aqua...

39. Justinus vix atque adeptus imperium est, cum videret Ecclesiam, ob tria nota Capitula, dissoni- nibus mire vexari, silentium indixit partibus, edicens: *Ut nemo deinceps ullo prætextu propter personas aut syllabas rixaretur. Quibus verbis* [subdit D] *Pagius ad an. 566) Theodori personam, utamque scriptis Theodoretis atque Ibae sorte intellexit, nec non questionem, nuperrime exortam de corpore Christi corruptibili vel incorruptibili. Una enim syllaba Romani imperii antistites nobilissimos in exsiliium procul a suis sedibus deportaverat. Hosce exsules indicare videtur hoc loco Fortun. Lege em. card. Noris., Dis. de Syn. quinta, c. 9, part. II*

Hæc tua laus, princeps, cum sole cucurrit in A
 Quo genus est hominum, huc tuus intrat honor.
 Gloria summa tibi, rerum sator atque redemptor,
 50 Qui das Justinum, justus, in orbe caput.
 Cui meritis compar nubens felicibus annis
 Oblinet augustum celsa Sophia gradum.
 Quæ loca sancta pio, fixo colit, ornat amore,
 Et facit hoc voto se propiare polo.
 55 Cujus prima fides orientis ab axe coruscans,
 Misit ad occasum fulgida dona Deo.
 Regina poscente sibi Radegunde Thoringa,
 Præbuit optatæ munera sacra crucis.
 Qua Christus dignans assumpta in carne pependit,
 60 Atque cruore suo vulnera nostra lavit.
 Gloria summa tibi, rerum sator atque redemptor,
 Quod tenet augustum celsa Sophia gradum.
 O pietas, huc usque rigans de fonte benigno
 Cujus amor Christi fundit ubique fidem !
 65 Ecce pari voto, Augusti certatis utrinque.
 Ipsa tuum sexum subrigis, ille suum.
 Vir Constantinum, Helenam pia femina reddis.
 Sicut honor similis, sic amor ipsæ crucis.
 Illa invenit opem, in spargis ubique salutem ;
 70 Implet et occasum, quod prior ortus erat.
 Gloria summa tibi, rerum sator atque redemptor,
 Quod tenet augustum celsa Sophia gradum.
 Per te crux Domini totum sibi vindicat orbem ;
 Quo nescita fuit, hoc modo visa teget.

52. Cui. Ms., *Hinc.*

75 Accessit genti major fiducia Christi,
 Quando salutis opem spes oculata videt.
 Sensibus o duplicata fides, cum munere vestrum
 Plus animæ credant, quod, cruce teste, pro-
 [bant.
 Hoc, Augusta, colens, quod Apostolus instat arare
 80 In ligno, hic verbo lætificatis agrum.
 Illic jam fama favet, qua se septentrio tendit,
 Ortus et Occasus militat ore tibi.
 Illinc Romanus, hinc laudes Barbarus ipse,
 Germanus, Batavus, Vasco, Britannus agit.
 85 Pars tua cum cruce sit florens Augusta per ævum,
 Cui facis extremis crescere vota locis.
 Hanc prostrata loco, supplex Radegundis adorat,
 Et vestro imperio tempora longa rogat.
 Atque rigans lacrymis, conjuncta sororibus
 [optat,
 90 Ut hinc vestra fides gaudia larga mereat.
 Felix Justino maneat cum principe conjux,
 Ordine patricio cincta, Sophia, sacro.
 Romula regna regens, tribuit sua jura senatus,
 Teque sibi dominam plebs trabeata colat
 95 Vota superna Deus votis felicibus addat,
 Nec vobis pereat quod Radegundis amat.
 Assiduo cantu quæ pulvere fusa precatur,
 Temporibus largis ut tibi constet apex.
 Voto, animo, sensu, studio bona semper
 [agendo :
 100 Sit tibi cura sui, sit memor illa tui.

C

63. Subrigis. Ms., *surrigit*

LIBER TERTIUS.

AD * ARTACHIN.

[Radegundes hoc in poemate dolorem suum pro Thoringiæ excidio ac gentis suæ clade exprimens induci-
 tur ; tuam spem suam, quam in germano fratre et Hamalfredo patruo (qui superstites ex domo ejus fue-
 rant), positam habebat, una cum illis extinctam fuisse dicit ; et eorum casum dædet acerbissime. Rogat
 postremo Artachin, quem nepotem appellat, ut in eorum locum, quos arctiore necessitudine propluquos
 habebat, charitate ac cæteris officiis succedat.]

Post patriæ cineres et culmina lapsa parentum, D
 Quæ hostili acie terra Thoringa tulit :
 Si loquar infausto certamine bella peracta,
 Quas prius ad lacrymas femina rapta trahar ?
 5 Quid mihi flere vacet pressam hanc funere gen-
 An variis vicibus dulce ruisse genus ? [tem ?

* Ad Artachin. Ms., *Artachin.* Hoc poema inscribitur apud Trithemium *De excidio Thuringiæ.* Ms. Trevir. reponit : *Artarchi, Radegundis nepoti.* Ex Brow.

7. Avunculus Radegundis, seu patruus erat Hermenefridus, qui postea de muro Tulbiacensis civitatis præcipitatus, interit ; opera et dolo (ut credi-

Nam pater ante cadens, et avunculus inde secutus,
 Triste mihi vulnus fixit uterque parens.
 Restiterat germanus apex, sed sorte nefanda
 10 Me pariter tumulo pressit arena suo.
 Omnibus extinctis, heu viscera dura dolentis !
 Qui super unus eras, Hamalfredo, jaces ?

tum fuit) Theodorici regis. Leg. Greg. Tur. l. III, c. 7 et 8.

14. Videtur Radegundes hoc loco indicare superiorem ep. suam, seu carmen, quod scripserat ad Hamalfredum, ignorans ubinam esset locorum ; cui epistolæ pro responso nuntium de obitu Hamalfredi acerbissimum retulerat.

Sic Radegundis enim, per tempora longa, requi- A
 Pertulit hæc triste pagina nostra loqui. [ror,
 15 Tale venire diu expectavi munus amantis,
 Militiæque tuæ hanc mihi mitte opem.
 Dirigis ista meo nunc serica vellera penso,
 Ut dum fila traho, soler amore soror?
 Siccæ consuluit valde tua cura dolori,
 Primus, et extremus nuntius ista daret?
 Nos aliter lacrymis per vota cucurrimus amplis,
 Venerat optanti dulcia, amara dari.
 Anxia sollicito torquebar pectora sensu,
 Tanta animi febris his recreatur aquis.
 25 Cernere non merui vivam, nec adesse sepulcro,
 Perferor exequiis altera damna tuis.
 Cur tamen hæc memorem tibi, chare Artarchis
 [alunne, B

Fletibus atque meis addere fletu tuis?
 Debueram potius solamina ferre parenti,
 30 Sed dolor extincti cogit amara loqui.
 Non fuit ex longa consanguinitate propinquus,
 Sed de fratre patris proximus ille pareus.
 Nam mihi Bertharius pater, illi Ermenefredus,
 Germanis geniti, nec sumus orbe pari.
 35 Vel tu, chare nepos, placidum mihi redde pro-
 [pinquum,
 Et sis amore meus quod fuit ille prius
 Meque monasterio missis, rogo, sæpe requiras,
 Ac vestro auxilio stet locus iste Deo.
 Ut cum matre pia vobis hæc cura perennis
 40 Possit in astrigero reddere digna throno.
 Nunc dum distribuat vobis sollicitibus ut sit
 Præsens larga salus, illa futura decus.

16. In libro de excidio Thuringiæ dicitur Hamalefredum in Oriente degisse: nunc secutus ipse militiam narratur. Videtur itaque sub imperatoribus Orientis stipendia meruisse, et fortasse in bello occubuisse.

35. An hic Artachis, seu Artarchis filius dicendus est sororis Hamalefredi? quam forte indicat Radegundes illo versu:

Ut cum matre pia vobis hæc cura perennis, etc.

Illa enim, fortasse fratrem secuta in Orientem, alicui Græcorum nupsit; præsertim cum et vocabulum *Artarchis* a Græcæ linguæ sono non discrepet.

Sane Radegundi ipsi nec frater ullus, nec soror erat superstes, ut ex his nepotem habere posset. Aut igitur is Hamalefredi filius erat, aut sororis ejus. Ac si Radegundes lib. 1 Hamalefredi, et sororum ejus, pro charitatis necessitudine, non dubitat dicere se sororem, his verbis:

Deque tui similis mihi cura sororibus hæc est,
 Quas consanguineo cordis amore colo.
 Nec licet amplecti quæ diligo membra parentum,
 Osculor aut avide lamen utramque, soror.

quidni eadem horum alicujus filium nepotem suum potuit dicere?

LECTORI BENEVOLO.

Cum superiore volumine ea comprehenderimus quæ Browerus antehac ediderat, nec non additamenta alia, quemadmodum in præfatione huic nostræ Editioni præfixa indicavimus, hoc altero volumine Vitas sanctorum complexi sumus, quas a Venantio Fortunato conscriptas fuisse constat, nec non opuscula alia quæ ejus sub nomine circumferuntur, aut ab aliquibus eidem attributa fuisse accepimus. Ita quæ dispersa alienis in operibus, et scriptis continebantur, opuscula Fortunati, universa habes, amice lector, hoc volumine comprehensa. Ac ne ulla in re te fraudatum merito conqueri posses, adjecimus vel doctissimas notas, quibus cl. Editores eadem illustrarunt, aliquid etiam vel de nostro ingenio, ubi opportunum videbatur, addentes; qua in re aliquam a te gratiam inituros non dubitamus. Postremo autem loco carmen, de *Phœnice* inæscriptum, pro cumulo huic volumini adjecimus (a): quod cum primo prætermittere decrevissemus, non solum quod vulgo Lactantio tribuatur, sed etiam quod nullis in mss. Codd. nostro Fortunato assignatum reperitur, quin et styli dissimilitudo a stylo Fortunati, ut nostra fert sententia, id dissuadeat, uti suo loco adnotabimus, postea visum est vel istud huic volumini assuere, quod nonnulli, licet pauci, illud, ut auctori suo, ascribant ipsi Fortunato, quo nihil eorum quæ sub ejus nomine venditantur, et ad notitiam nostram pervenerunt, deesset huic Editioni, quam optamus cumulatorem accuratoremque præ cæteris, quæ antehac adornatæ fuerunt, publicam in lucem prodire. Interea vale, benigne lector.

(a) Hæc carmen dedimus inter Lactantii opera, Patrologiæ tom. VII. Hic ergo omitemus.